

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„Радоје Домановић“
Бр. 15
5.1. 2024 год.
ЛЕСКОВАЦ

ПРЕДЛОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА РАДА
И ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ“ У ЛЕСКОВЦУ
2021. година

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	3
ОСТВАРИВАЊЕ ЗАКОНОМ УТВРЂЕНИХ ОБАВЕЗА И АКТИВНОСТИ ПО ОДЕЉЕЊИМА	4
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕЊЕ БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНЕ ДЕЛАТНОСТИ – МАТИЧНА СЛУЖБА	4
НАБАВКА И ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ	6
СТРУЧНО ОДЕЉЕЊЕ СА ЧИТАОНИЦОМ	11
ОДЕЉЕЊЕ ПЕРИОДИКЕ И ДНЕВНЕ ШТАМПЕ	7
ПОЗАЈМНО ОДЕЉЕЊЕ ЗА ОДРАСЛЕ	8
ДЕЧЈЕ ОДЕЉЕЊЕ	9
ОДЕЉЕЊЕ СТРАНЕ КЊИГЕ	10
ОДЕЉЕЊЕ КУЛТУРНОГ И КЊИЖЕВНОГ ПРОГРАМА И ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ ...	11
КЊИГОВЕЗНИЦА	13
ЗАВИЧАЈНО ОДЕЉЕЊЕ СА ФОНДОМ СТАРЕ И РЕТКЕ КЊИГЕ.....	13
ОДЕЉЕЊЕ ПОСЕБНИХ ФОНДОВА - ЛЕГАТА	15
ОГРАНЦИ БИБЛИОТЕКЕ	13
КОРИШЋЕЊЕ БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ	16
ВИДЉИВОСТ БИБЛИОТЕКЕ	16
УСЛОВИ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПРОГРАМА	16
ПРОГРАМСКО И ПРОЈЕКТНО ПЛАНИРАЊЕ	16
ПРОСТОР	17
ОПРЕМА	17
КАДАР	18
ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА	18
НАПОМЕНЕ	18
ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2021. ГОД	22

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Народна библиотека „Радоје Домановић“ у Лесковцу (у даљем тексту Библиотека) обављаће своју делатност у складу са Законом о култури (*Службени гласник РС*, бр. 72/09), Законом о библиотечко-информационој делатности (*Службени гласник РС*, бр. 52/11), Статутом Библиотеке, поштујући све правилнике који регулишу рад Библиотеке, а проистекли су из Закона.

Библиотека ће у 2021. години на основу Закона о библиотечко-информационој делатности, Решења о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности (*Службени гласник РС*, број 122/12) обављати стручни рад и у јавним, школским и специјалним библиотекама на територији Јабланичког округа.

На основу Закона о старој и реткој библиотечкој грађи (*Службени гласник РС*, број 52/11) и Решењу министра о одређивању библиотека које обављају послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе (*Службени гласник РС*, бр. 14/13) Библиотека и у 2021. години наставља посао на уношењу старе и ретке књиге у електронски регистар културних добара Републике Србије.

У складу са Законом о библиотечко-информационој делатности (*Службени гласник РС*, бр.52/11) и Правилником о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности (*Службени гласник РС*, бр. 47/13) Библиотека прикупља, обрађује, штити, чува, представља и даје на коришћење библиотечко-информациону грађу и изворе; води завичајне збирке; учествује у изради заједничких каталога и базе података у оквиру COBISS система; израђује библиографије; води документацију и статистику о библиотечко-информационој грађи, изворима и корисницима; помаже корисницима при избору и коришћењу библиотечке грађе, информационих инструмената и извора; спроводи културно-образовне програме и издавачку делатност.

У току 2021. године рад Библиотеке одвијаће се у складу са препорукама Владе Републике Србије и Кризног штаба града Лесковца, уз предузимање свих епидемиолошким мера заштите због пандемије изазване Корона вирусом COVID-19.

Задржавамо право да Предлог плана и програма променимо, сходно даљој епидемиолошкој ситуацији у Србији изазваној Корона вирусом, као и текућим потребама и да га скратимо или допунимо другим активностима.

ОСТВАРИВАЊЕ ЗАКОНОМ УТВРЂЕНИХ ОБАВЕЗА И АКТИВНОСТИ ПО ОДЕЉЕЊИМА

ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕЊЕ БИБЛИОТЕЧКО- ИНФОРМАЦИОНЕ ДЕЛАТНОСТИ – МАТИЧНА СЛУЖБА

У складу са чланом 22. Закона о библиотечко-информационој делатности (*Службени гласник РС*, број 52/2011), а на основу Решења о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности (*Службени гласник РС*, број 122/12) Народна библиотека „Радоје Домановић“ у Лесковцу (у даљем тексту: Библиотека) непосредно преко Одељења за развој и унапређење библиотечке делатности Матичне службе спроводи матичне функције на подручју Јабланичког округа.

Библиотека непосредно преко матичне службе дуги низ година ради на развоју и унапређењу библиотечко-информационе делатности у Округу, као и изградњи јединствене националне мреже библиотека и националног библиографско-информационог система.

Матична служба у 2021. години има у плану: вођење евалуационих евиденција; вршење надзора над стручним радом јавних, школских и специјалних библиотека; пружање стручне помоћи и инструкторски рад са запосленима у библиотекама; старање о сталном стручном усавршавању библиотечко-информационих стручњака кроз организовање стручних скупова, акредитованих семинара и стручних предавања библиотекара; редовни обилазак и старање о унапређењу рада и услова рада у матичним огранцима; праћење стања и проучавање потреба и услова рада у библиотекама, предлагање мера за унапређење рада и развој библиотека и учешће у изради пројекта ради развоја библиотека и матичних огранака.

Стручни и саветодавни рад у циљу подстицања развоја и унапређивања стручног рада у библиотекама подразумеваће: годишњи надзор над стручним радом јавних библиотека и надзор над стручним радом школских библиотека по позиву; регистрација нових библиотека; предлагање оснивачу јавних библиотека могуће реалне организациске облике библиотечке делатности ради унапређења стручног рада, ресурса и услова за рад библиотеке у складу са Правилником о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности (*Службени гласник РС*, број 39/13); указивање на просторне проблеме у јавним библиотекама и учествовање у решавању евентуалних проблема у сарадњи са оснивачем (законски прописи и предлози решења); пројектно планирање и аплицирање на конкурсима; пружање помоћи и неопходних препорука библиотекама ради учествовања на Конкурсу за финансирање и

суфинансирање пројекта Министарства културе и информисања РС, као и на другим конкурсима; подстицање јавних библиотека у дигитализацији библиотечке грађе ради заштите и промоције културне баштине Лесковца и околине и савременог дигиталног приступа библиотечкој грађи (едукација кадра и набавка техничке опреме); стручна помоћ јавним библиотекама у свим сегментима COBISS система; подстицање сарадње јавних библиотека ради протока информација и међубиблиотечке позајмице; учешће и координација откупа књига Министарства културе и информисања РС у јавним библиотекама; подстицање руководства јавних библиотека на присутност у web простору и друго.

У плану је стручно усавршавање библиотечко-информационих стручњака што продразумева организацију три акредитована семинара за запослене у јавним, школским и специјалним библиотекама; уколико најђе нови епидемиолошки талас, у припреми је изградња дигиталне платформе на којој ће се предавања и присуство на семинарима одржавати онлајн и организација стручних предавања или трибина према потреби школских библиотекара.

Остали послови: редовним годишњим упитницима (штампани и онлајн) вршиће се прикупљање података о библиотечком пословању јавних, школских и специјалних библиотека – онлајн база података Мрежа библиотека Србије; редакција записа у локалној COBISS бази података; стручно усавршавање библиотекара Матичне службе; учешће на стручним сколовима (пасивно и активно); учешће у раду Секције за матичне библиотеке Библиотекарског друштва Србије; сарадња са библиотекарима/матичарима из јавних библиотека на подручју Србије; сарадња са Активом школских библиотекара у Јабланичком округу; административни послови (вођење рачуна о различитим врстама докумената, архивирање и прослеђивање Министарству културе и информисања, Матичном одељењу НБС-а, библиотекама у Округу и друго); вођење Дигиталне базе докумената у pdf-у; учешће на научним и стручним сколовима и објављивање радова у часописима и зборницима; рад на завичајним библиографијама; наставак досадашње успешне сарадње са Народном библиотеком Србије, Библиотеком Матице српске, Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић“, факултетским библиотекама, јавним, школским и специјалним библиотекама и другим установама у Округу и шире.

НАБАВКА И ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ

У 2021. години делатност набавке и обраде усклађићемо са Правилником о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности (*Службени гласник РС*, број 39/13), као и сопственим могућностима, али и тренутној ситуацији.

Планиран број приновљених публикација за овај период по стандардима износи **11.000 публикација, 7.500 наслова**.

Одељење набавке, у сарадњи са осталим одељењима, организује набавну политику, као и њено спровођење, што представља једну од одговорнијих функција сваке библиотеке. Усклађена је на основу потреба корисника и процене стручних радника како би се у фонду Библиотеке нашла најзначајнија и најактуелнија литература из свих области људског стваралаштва.

У матичној Библиотеци у целости се прешло на електронски рад у свим областима библиотечке делатности, као и на значајну примену апликације mCOBISS за андроид телефоне и таблете, а од краја марта и за ајфон оперативни систем, па у наредном периоду планирамо још већу примену исте у областима продужења и резервације публикација. Такође, уз набавку адекватне опреме у огранцима ће се у потпуности прећи на електронску позајмицу.

СТРУЧНО ОДЕЉЕЊЕ СА ЧИТАОНИЦОМ

План и програм рада Стручног одељења за 2021. годину, с обзиром на специфичност овог Одељења, која се заснива на раду корисника искључиво у читаоници тј. на неизношењу књига ван библиотеке, огледаће се у следећем: рад са корисницима свих занимања и профила, којима се на увид и коришћење пружа велики број монографских публикација из свих научних области; пружање корисницима информација везаних за стручну литературу, која се налази у фонду овог Одељења, као и у фондовима других библиотека путем претраживања електронске базе података; упућивање корисника за самостално претраживање локалне и узајамне базе података и оспособљавање истих за коришћење mCOBISS апликације; коришћење Електронске учионице, која се физички налази у оквиру Стручног одељења; рад сручних радника у COBISS-у; вршење услуге међубиблиотечке позајмице; праћење издавачке делатности и сходно томе набављање одређеног броја актуелних стручних наслова - монографских публикација, које су неопходне за што бољи и квалитетнији рад овог Одељења; вођење свакодневне статистике ради увида у тачан број коришћених монографских публикација као и увида у број и профил

корисника који раде у читаоници Стручног одељења, као и рад на тематском уређењу изложбеног простора и срећивању депоа; учествовање радника Стручног одељења у културним манифестацијама и акцијама, као и одлазак на стручне скупове, семинаре, радионице и предавања; сарадња Стручног одељења са библиотекама у Јабланичком округу, као и са школским библиотекама на територији Општине Лесковац; одлазак на Сајам књига у Београду и Нишу ради набавке нових, актуелних монографских публикација; учевовање у раду на организовању и реализацивању културно-уметничких програма.

ОДЕЉЕЊЕ ПЕРИОДИКЕ И ДНЕВНЕ ШТАМПЕ

На Одељењу периодике у 2021. години у плану су следеће активности: прикупљање, обрада (кatalogизација, класификација и физичка обрада) приновљених часописа у бази COBISS (редован рад на креирању, ажурирању, преузимању и редиговању библиографских записа монографских и серијских публикација на локалном и узајамном нивоу - COBIB.SR); Одељење периодике свој рад усмерава и ка вођењу алфабетског, предметног и стручног каталога и каталога завичајних аутора; у складу са годишњим приливом биће обрађено око 40-50 наслова и око 100 годишта часописа; када је реч о аналитичкој обради и текућој библиографији чланака, биће обрађено око 200 записа; чување, приступ и заштита серијске грађе; вођење бриге о свакодневном смештају и уређењу фонда периодике; вођење документације и статистике о библиотечко-информационој грађи и прикупљању података за израду извештаја; праћење издавачке продукције; планирање и припрема пројекта који промовишу културу и уметност, њихово праћење и спровођење; праћење дневне, месечне и годишње статистике; сакупљање и пружање информација корисницима при избору и коришћењу библиотечко-информационе грађе; рад са истраживачима и студентима, у оној мери која је дозвољена уредбама Владе, с обзиром на трајање пандемије (непосредни рад са корисницима, или онлајн комуникација и упутства); фотокопирање и скенирање грађе за потребе корисника и слање исте путем мејла или ПТТ услуга; успостављање сарадње са другим библиотекама и остваривање међубиблиотечке позајмице (слање одређених чланака); аналитичка обрада изабраних наслова часописа; приређивање изложби и обележавање значајних догађаја и датума на интернет доменима Библиотеке и у излогу Библиотеке; адекватна пропаганда фонда у јавним гласилима, као и други видови популаризације и афирмације серијских публикација путем сервиса базираних на интернету који привлаче нове групе корисника, првенствено ученике и студенте; у циљу популарисања високих културно – образовних вредности, Одељење периодике ће, у складу са препорукама о начину рада

са корисницима у време пандемије, уз поштовање актуелне ситуације и донетих мера Министарства културе и Владе Републике Србије, континуирано организовати програме и посебне програмске облике рада са корисницима старијих узрасних група; ради задовољења потреба корисника, библиотечки фонд ће се увећавати кроз планирану набавку часописа путем куповине и поклона дародаваца; предвиђена је набавка 50 наслова периодике (Библиотека добија часописе из области књижевности и уметности, највећим делом поклоном издавача и ангажовањем радника Одељења кроз свакодневни ниво сарадње са библиотекама и институцијама које имају своје издаваштво); наставиће се набавка оних часописа из области уметности и друштвених наука, географије, историје, као и забавне штампе, које смо набављали од самог почетка њиховог излажења;

и у 2021. години организоваће се периодично представљање часописа из области књижевности, научног и друштвеног живота, ако услови рада и окупљања дозволе, имајући на уму текућу епидемиолошку ситуацију. У сваком случају нашим корисницима увек ће бити на услуги и онлајн платформа за преглед културних садржаја, у видео или дигиталном формату.

Корисници Одељења периодике имаће и надаље стручну помоћ библиотекара овог одељења у пружању информација о доступним научним часописима преко КоБСОН-а (Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку), као и о расположивим часописима на самом одељењу. Непосредна и редовна помоћ у стручном раду пружаће се библиотекама у окружењу, на њихову иницијативу, у области стручног рада на набавци, обради, заштити, ревизији и давању на коришћење серијске грађе; у излогу Одељења периодике биће постављане, као и до сада, изложбе часописа и књига, поводом јубилеја или годишњица наших и страних писаца; рад на издаваштву Библиотеке, као и лектура текстова које Библиотека има у плану да објави у оквиру свог издаваштва спада у обавезни опис рада.

Библиотека треба да буде стециште разноврсних садржаја и место разноликих догађања, јер тек у тој свеукупности програма, делатност Библиотеке добија праву меру.

Такође, своје радне, креативне и стваралачке активности Одељење периодике обавља, у складу са захтевима организације пословања, у координацији са осталим одељењима Библиотеке.

ПОЗАЈМНО ОДЕЉЕЊЕ ЗА ОДРАСЛЕ

Планирани рад и активности у 2021. годину су: вршење електронске позајмице монографских публикација; резервација и продужење рока задржавања позајмљене књиге, вођење статистике, књиге дезидерата и књиге регистра, издавање дневне штампе; претраживање и коришћење електронског каталога; вршење уписа нових корисника и обнављање годишње чланарине већ учлађених корисника; претраживање кооперативног онлајн библиографског система и сервиса COBISS.SR; преузимање записа из узајамне базе података COBISS; библиографско обрађивање некњижне грађе (позивнице, фотографије, разгледнице, плакати, географске карте...); сређивање књижног фонда и рад на ревизији и реорганизацији фонда, што подразумева издвајање књига за књиговезницу и отпис; уређивање Твтер профиле Библиотеке и свакодневно спровођење активности „На данашњи дан“; инсталирање и коришћење апликације mCOBISS.SR; избор, пријем и обрада публикација из Откупа Министарства културе и информисања; рад на часопису „Нови Легат“ у сопственом издаваштву; уређивање излога Библиотеке и постављање тематских изложби књига; даље стручно усавршавање и присуствовање акредитованим семинарима; учествовање у планирању и реализацији наградних конкурса (литерарни, ликовни и трејлер) на тему Библиотеке и читања; писање пројекта; организовање радионица за време зимског и летњег распуста, као и радионица које се организују током целе године са децом предшколског узраста до ученика средњих школа.

ДЕЧЈЕ ОДЕЉЕЊЕ

Дечје одељење очекује редован бесплатан упис са додатком уписа првака из осталих школа на територији града Лесковца и упис деце предшколског и школског узраста до осмог разреда основног образовања. У опису послова и радних задатака Дечјег одељења подразумева се упис чланова са свим евидентијама; води се периодична статистика; селектују се дотрајале и оштећене књиге у сарадњи са радником депоа; ради се узајамна каталогизација библиотечког материјала; врши се контрола невраћених књига и обављање других стручних послова.

Народна библиотека „Радоје Домановић“ уз помоћ Министарства културе и информисања и локалне самоуправе планира и пројектује реконструкцију целог Дечјег одељења, тако да су у припреми две фазе извођења радова, један ванконкурсно финансирање, и друго конкурсно финансирање са Министарством културе и информисања. Планирамо да, у наредном периоду, Библиотека добије најсавременије Дечје одељење које

ће бити по први пут реконструисано, након шездесет година рада у постојећем простору.

Идеја водиља за организацију свих активности на Дечјем одељењу проистиче из једне од основних улога сваке јавне библиотеке – омогућити свој деци контакт са књигом и библиотеком и, кроз креативан рад у приближавању књиге и читања, утицати на формирање читалачке навике код деце и младих.

Библиотекари на Дечјем одељењу у 2021. години даваће информације и препоруке корисницима фонда о новим књигама и радионицама које се организују на Одељењу.

Учествовање библиотекара на семинарима, радионицама и предавањима, која помажу њиховом стручном усавршавању, постала је стална пракса. Сарадња са школским библиотекама умногоме је допринела размени знања и искуства и подстакла децу да се учлањују на Дечје одељење.

Дечје одељење у 2021. години планира следеће активности: традиционална акција – „Добро дошли, прваци!“; сарадња са децом са посебним потребама; вртић у гостима Библиотеци; Путујућа библиотека; промоција дечјих часописа; сарадња са свим секцијама основних школа из Лесковца; књижевна поднева; традиционални Дечји фестивал „Уметник из школске клупе“; Музичка школа у гостима Библиотеци; промоција издавачких кућа које се баве издаваштвом за децу; организовање еколошких радионица; традиционална акција – литературно-ликовни конкурс „Реч по реч“, коју организујемо у сарадњи са Предшколском установом „Вукица Митровић“ из Лесковца; обележавање православних празника организовањем радионица намењених у ту сврху (Божић, Васкрс, слава Библиотеке - Свети Ђирије и Методије и друго); обележавање дана рођења српских великана; Бесplatан упис деце предшколског узраста; радионица цртања; Бесплатан упис деце националних мањина; сарадња са школом „11. октобар“; изложбе дечјих радова; јавно читање поезије и прозе; школе у гостима Библиотеци; радионице са децом припремних група и упознавање са Библиотеком; ликовне радионице; креативне радионице на страним језицима.

ODEЉЕЊЕ СТРАНЕ КЊИГЕ

На Одељењу стране књиге читаоцима је на располагању око 3.000 публикација на 21 страном језику. Према заступљености у фонду, као и према броју издатих публикација, предњачи енглески, за којим следе немачки, француски и руски језик. Заступљене су публикације за све узрасте (деца, тинејџери, одрасли).

Библиотека у 2021. години планира да набави што више актуелних наслова на енглеском, шпанском и немачком језику. Постоји велико интересовање корисника и за јапански и кинески језик, односно, за аудио курсеве за самостално учење ових језика. Приликом набавке публикација у 2021. години посебну пажњу ћемо посветити публикацијама на јапанском и кинеском језику због повећаног интересовања корисника.

Биће организоване радионице на енглеском језику за децу чији ће основни циљ бити учење енглеског језика на неформалан начин.

У плану је наставак обогаћивања фонда стране књиге у огранцима у Вучју, Печењевцу, Грделици, Предејану и Брестовцу као и пружање стручне помоћи библиотекарима у поменутим огранцима при обради публикација на страним језицима. На Одељењу стране књиге радиће се преводи са српског на енглески језик и са енглеског на српски језик за потребе Библиотеке. У 2021. години страним држављанима ће приликом посете или гостовања у Библиотеци бити пружане услуге консекутивног превођења са енглеског на српски језик и обратно.

ОДЕЉЕЊЕ КУЛТУРНОГ И КЊИЖЕВНОГ ПРОГРАМА И ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Активности које описују рад Одељења књижевног и културног програма и издавачка делатност за 2021. годину су: организовање књижевних вечери, изложби, трибина, промоција, конкурса, литерарних и ликовних радионица за децу и младе и других акција у вези са популарисањем књиге и читања; учешће у изради часописа и других публикација; организовање програма намењених особама трећег доба; учешће на пројектима и рад на њиховом писању; прикупљање статистичких података и писање периодичних и годишњих извештаја о раду Одељења; сарадња са ауторима, штампаријама, издавачима, библиотекама и културним институцијама у циљу представљања лесковачке Библиотеке; писање и објављивање приказа књига; обележавање значајних датума и догађаја; сарадња са свим Одељењима Библиотеке ради што квалитетнијег програма; сарадња са предшколским установама, основним, средњим школама и високообразовним установама; сарадња са ЕУ кутком Ниш; упућивање позива суграђанима да, у циљу очувања културног и научног наслеђа, донесу документа која се тичу старог Лесковца.

У плану су предавања академика и професора, књижевне и поетске вечери и промоције књига са учесницима: Александар Лома, филолог; Предраг Пипер, слависта; Јован Делић, књижевни критичар; Зоран Пауновић, професор енглеске књижевности; Ратко Божовић, професор социологије уметности, Небојша Ивановић, хирург онколог; Предраг

Марковић, књижевник и новинар; Ирина Антанашијевић, руски и српски филолог; Милан Влајчић, новинар, књижевник, књижевни и филмски критичар, Горан Максимовић, књижевни критичар, Зоран Милојевић, психотерапеут, Небојша Дугалић, глумац и професор глуме, Марко Алексић, археолог, Марија Јефтимијевић Михајловић, књижевни критичар; Тихомир Петровић, професор историје српске књижевности за децу, Радмило Пекић, универзитетски професор и Радивој Радић, историчар. Затим, добитници награде „Меша Селимовић“, награде „Милош Црњански“, НИН-ове и Андрићеве награде: Владимир Арсенијевић, Александар Гаталица, Владислав Бајац, Мирко Демић, Вуле Журић, као и писци: Елизабета Георгијев, Тоде Николетић, Виолета В. Јовић, Александар Тешић, Бранислав Јанковић, Лука Мичета и Урош Петровић.

Библиотека ће обележити значајне датуме који промовишу књигу и читање: Светски дан књиге и ауторских права, Међународни дан писмености, Дан Народне библиотеке Србије - Национални дан књиге, Међународни дан деčje књиге и Светски дан поезије, а учествоваће и у манифестацијама Ноћ музеја, Ноћ књиге (јуна и децембра месеца) и Ноћ истраживача.

Кроз своје програме „Слике међу књигама“ и „Музика, реч, боја“ Библиотека ће промовисати и друге видове уметности. Планирани су концерти Музичке школе „Станислав Бинички“, изложбе лесковачких сликара, изложбе стрипа и илустрације. Организоваће се изложбе библиотечко-информационе грађе и извора и фотографија из Завичајног фонда, Легата Николаја Тимченка, као и грађа из других одељења Библиотеке.

Посебна пажња посветиће се раду са децом и младима. Они ће се мотивисати за снимање аудио-визуелне грађе, трејлера, филмова и спотова са мотивима и ликовима из прочитаних књига. Наставиће се иницијатива за реализацију научно-истраживачких и едукативних програма који подстичу младе да кроз 3D пројекте развију иновације које задовољавају опште и специфичне потребе грађана и заједнице.

Током зимског распуста организоваће се бесплатан упис у Библиотеку на период од три месеца и одржавање активности за децу. Планирана је организација 53. акције „Добро дошли, прваци!“ и том приликом сви ученици првог разреда на територији града Лесковца и околине добиће бесплатан упис у Библиотеку у трајању од годину дана. Библиотека ће 2021. године реализовати трећи по реду Фестивал деčјег стваралаштва „Уметник из школске клупе“. За овај Фестивал постоји велико интересовање деце и младих у целој Србији и широм региона.

Пензионерима ће се омогућити обука основних интернет апликација (Фејсбук, Инстаграм, COBISS.SR претраживање).

Дигитализацијом дечјих цртежа насталих на радионицама и уметничких дела које Библиотека поседује, наставиће се са даљом надградњом јаке дигиталне базе података.

Библиотека ће и у наредној години бити део портала Дигитална солидарност Владе Републике Србије, Канцеларије за ИТ и еУправу.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ – Библиотека је, по решењу Трговинског суда у Лесковцу од 19. 11. 2008. године, уписана у судски регистар под бројем 5-139-00, а подацима садржаним у прилозима уз пријаву Фи. бр. 90/08, уписала је додегистрацију делатности тако што је, поред раније уписане „Делатности библиотеке“, додато „Издавање књига, брошура и других публикација, издавање часописа и сличних периодичних публикација и штампање“.

У 2021. години наставиће се са издавачком делатношћу. Важан део издаваштва биће целина коју ће чинити дела завичајних аутора, завичајних библиографија, као и објављивање часописа „Нови Легат – ка уметности свих уметности“, часописа за библиотечко-информациону делатност, културу и књижевност, штампање каталога, монтирање и објављивање филмова насталих од трејлера учесника на конкурсима.

КЊИГОВЕЗНИЦА

Књиговезница ће у 2021. години обављати следеће послове: прошивање и тврдо коричење књига у платну – 250 књига; преповез старих и оштећених књига – 500; броширани повез и обрезивање књига – 300 књига; каширање фотографија – 20 фотографија; повез старих часописа – 100 бројева; рестаруација и конзервација старе и ретке књиге уз стручну помоћ Народне библиотеке Србије.

ЗАВИЧАЈНО ОДЕЉЕЊЕ СА ФОНДОМ СТАРЕ И РЕТКЕ КЊИГЕ

Због специфичности завичајне грађе неопходно је пажљиво и стручно планирати све активности у 2021. години: наставак ретроспективне и текуће обраде некњижне грађе, монографских и серијских публикација; наставак рада на аналитичкој обради серијских публикација; рад на изради персоналних библиографија значајних стваралаца; увођење старих и ретких књига у Регистар културних добара Србије; рад са корисницима; рад на набавци библиотечке грађе; сарадња са

лесковачким издавачима ради прикупљања актуелних изадања, али и ретроспективног попуњавања Завичајног фонда; направити нацрт Уредбе о обавезном локалном примерку; направити нацрт набавне политике издања везаних за завичај, а објављених ван нашег региона; направити финансијски нацрт ради набавке књига наших ствараоца, које су објављене у земљи и иностранству; успоставити контакт са научницима и ствараоцима који раде и пишу ван земље; набавити старе и ретке књиге - пратити рад антикварница и на време одредити фонд за набавку ове врсте грађе; израда књиге дезидерата; израда прес-клипинга; организовање изложби плаката и рукописне грађе посвећених лесковачким ствараоцима; израда пројеката; пројектно писање и планирање стационирања Завичајног одељења; набавка опреме (полица, фото-апарата, међаша...); дигитализација и презентација дигитализоване грађе где ће приликом дигитализације имати: старе серијске публикације (пре свега оне које су физички угрожене), стари бројеви *Nаше речи*, старе и ретке књиге, стари прес-клипинг, монографске публикације од значаја за Лесковац, у складу са Законом о ауторским правима; проучавање живота и рада познатих Лесковчана и писање омажа о њима; сарадња са Легатом (аналитичка обрада чланака Николаја Тимченка у серијским публикацијама); рад на дневним, кварталним и годишњим извештајима; Сарадња у вези међубиблиотечке позајмице; сарадња са осталим културним институцијама Града и Округа; месечно подношење извештаја о постигнутим резултатима у вези обогаћивања завичајног фонда.

ОДЕЉЕЊЕ ПОСЕБНИХ ФОНДОВА - ЛЕГАТА

У оквиру делатности Легата предвиђене су следеће активности:

Обрада библиотечке грађе: дигитализација најугроженијих публикација и њихово презентовање корисницима како би осетљиви оригинал остао безбедан; наставак дигитализације рукописне грађе Николаја Тимченка и њено представљање ширем кругу корисника; аналитичка обрада Тимченкових чланака објављених у часописима, као и обрада чланака других аутора на тему његовог научног и књижевног опуса - због очигледног значаја те врсте грађе, њој треба дати приоритет при обради; физичка обрада преостале серијске грађе Легата и каталошка обрада стране књиге.

Коришћење библиотечких услуга: рад са корисницима; давање на коришћење библиотечке грађе и извора; пружање информационих услуга корисницима; пружање помоћи у коришћењу информационо-комуникационих технологија; пружање помоћи у изради семинарских, дипломских и других стручних радова; обучавање корисника у коришћењу библиотечких каталога и mCOBISS апликацији и помоћ приликом претраживања истих.

Сарадња са стручним сарадницима: рад на популарисању књиге и читања, организација изложби, спровођење културно-образовних програма и осталих послова; рад у стручним тимовима; учествовање у одржавању и ажурирању библиотечког сајта и Фејсбук странице Библиотеке ради представљање фонда Легата широј јавности; сарадња са члановима Задужбине „Николај Тимченко“; учествовање у организацији манифестације „Дани Николаја Тимченка“; пријем чланова Задужбине и представљање рада Легата; сарадња са Завичајним одељењем и дигитализација књига од приоритета; сарадња са у вези међубиблиотечке позајмице.

Вођење документације: израда дневних, кварталних и годишњег извештаја о раду Легата; израда плана и програма активности за наредну годину; подношење извештаја о раду Задужбине „Николај Тимченко“; израда прес-клипинга.

Стално стручно усавршавање: праћење стручне литературе ради примене најновијих библиотечких стандарда и правила; праћење извора информација о објављеним публикацијама; континуирано похађање семинара, курсева, саветовања и других стручних скупова; посете Народној библиотеци Србије и другим библиотекама ради праћења трендова у вођењу легата.

ОГРАНЦИ БИБЛИОТЕКЕ

У свих пет стационарних огранака који су у саставу Библиотеке (Брестовац, Печењеве, Грделица, Вучје и Предејане) запослени ће посветити велику пажњу реализацији радионица за све узрасте, као и наставак свих активности које имају за циљ промоцију књиге и читања.

Огранци Библиотеке у 2021. години доприносиће побољшању квалитета живота појединца и заједнице у којој делују.

Кроз радионице за децу предшколског и школског узраста, слободан приступ информацијама, кроз дигитализацију грађе и унапређење постојећих услуга огранци Библиотеке биће пријатно место за квалитетно провођење слободног времена. Активну сарадњу огранци ће имати са Домовима културе, основним школама у месту, дечјим вртићима, као и у средњим школама, уколико постоје. Настојаће се да се књижни фонд обогати популарним насловима. Огранци ће радити у потпуно аутоматизованом процесу стручне обраде књига и позајмице у електронском облику. Паралелно са активностима у матичној Библиотеци огранци ће, такође, реализовати следеће манифестације: Ноћ књиге, Дан писмености, Међународни дан дечје књиге, Светски дан књиге и ауторских права, Дечја недеља (прва недеља у октобру месецу-акција „Добро дошли, прваци!“).

КОРИШЋЕЊЕ БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ

Библиотека, осим пружања стручних услуга за потребе читалаца, даје допринос стручном усавршавању и општем описмењавању свих друштвених слојева. Пружа и низ других општих услуга, као што су: давање смерница из домена опште информисаности, упућивање на друге установе културе и остале институције и удружења, пружање помоћи старим лицима, инвалидима и осталим социјално угроженим групама, као и верским и националним мањинама. Остварује успешну комуникацију и сарадњу са другим библиотекама у Јабланичком округу, Републици Србији и државама у окружењу.

Промоцијом књиге и читања у свим основним и средњим школама и анимирањем одраслих читалаца, Библиотека има у плану да током 2021. године знатно повећа број уписаних и активних чланова на свим одељењима и стационарним огранцима.

Међубиблиотечка позајмица се до сада показала као изузетно ефикасан начин доступности књиге. У 2021. години очекивани број књига који ћемо остварити путем међубиблиотечке размене биће у складу са реалним потребама наших чланова.

ВИДЉИВОСТ БИБЛИОТЕКЕ

Библиотека се редовно појављује и представља у средствима јавног информисања (у националним, регионалним и локалним медијима), као и у виртуелном простору. На тај начин се јавности најављују и представљају њене културне манифестације и друге активности.

Званична интернет страница Библиотеке је све посећенија и почетком 2021. године почећемо са ажуријим уносом дигиталне грађе.

Присутност Библиотеке на Инстаграм, Твiter и Фејсбук страницама, доприноси успостављању нових социјалних веза и виртуелних сусрета.

УСЛОВИ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПРОГРАМА

ПРОГРАМСКО И ПРОЈЕКТНО ПЛАНИРАЊЕ

Делатност Библиотеке у 2021. години финансираће се из буџета града, делимично из сопствених прихода, из буџета Републике Србије кроз пројекте, као и преко Министарства културе и информисања средствима намењеним за испуњење услова матичности Библиотеке. Публикације ће се приновити путем Откупа књига на основу конкурса Министарства културе и информисања.

Ради унапређења стручног рада и услова рада, израде завичајних библиографија, представљања локалне културно-историјске баштине, Библиотека у 2021. години има у плану завршетак пројекта за рестаурацију и адаптацију Дечјег одељења, замену портала на спољном делу Библиотеке у улици Војводе Мишића, где би се направио галеријски простор.

Пројекат за измештање фонда Завичајног одељења представља приоритет Библиотеке у наредној години који ће се огледати у налажењу адекватних просторија као и адаптацији и санацији истих.

Пројекат набавке библиотечке опреме (намештај и рачунарска опрема) неопходан је елеменат за праћење савремених токова библиотекарства, којом ће се омогућити квалитетнији рад у електронској бази података, дигитализацији, издавачкој делатности и представљању резултата истраживања Легата Николаја Тимченка.

ПРОСТОР

Основни услови за функционисање Библиотеке и остваривање плана и програма рада су простор, опрема, кадар и финансијска средства. Према Правилнику о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности расположиви простор за обављање библиотечко-информационе делатности на продручју града Лесковца, са припадајућим насељима, износи $8,65m^2$ на хиљаду становника. Библиотеци је потребан простор од $5300m^2$ у мрежи јавних библиотека на подручју града Лесковца, од чега око $2.000m^2$ само у граду Лесковцу, не рачунајући простор за јавне приредбе и изложбену делатност. Решење недостатка простора за обављање основне делатности Библиотеке покушаћемо да пронађемо у активностима писања пројекта за просторно проширење, како одељења у граду, тако и огранака, а у договору са оснивачем и другим надлежним институцијама.

ОПРЕМА

Правилником о ближим условима за чување библиотечке грађе (Службени гласник РС, бр. 63/94) предвиђено је чување и коришћење библиотечке грађе. Библиотека располаже са око 3.000 дужних метара полица што је 56% по стандардима неопходног обима полица за смештај монографских и серијских публикација. За смештај постојећег фонда, рачунајући и редовно увећање фонда у 2021. години, неопходно је, осим простора, набавити још око 500 дужних метара полица.

Од техничке и рачунарске опреме планирана је набавка опреме за даљу модернизацију рада.

КАДАР

У Библиотеци укупно раде тридесет и три радника, од тога је двадесет и пет стручних радника. У наредној години је у плану да се квалитетно и стручно ради на даљем усавршавању стручних радника. На основу Закона о библиотечко-информационој делатности, Статута и систематизације радних места, Библиотека има у плану да и у наредној години одобри стручна усавршавања својих радника.

ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА

У наредном периоду Библиотека очекује реализацију неколико пројектних планова од којих је најважнија припрема и израда пројекта изградње нове Библиотеке на локацији која је предвиђена урбанистичким планом.

Недостатак простора Библиотеке у Лесковцу је очигледан, тако да је потреба за проширењем неопходна како би иста несметано могла да обавља своју основну делатност у свим стручним областима.

НАПОМЕНЕ

Предлог Плана је рађен на основу припремљених пројеката, а према потребама Библиотеке. У зависности од реализације неког од тих пројеката у току следеће године умногоме ће се побољшати услови за обављање библиотечко-информационе делатности. Очекујемо да пројекти буду одобрени од стране Министарства културе и информисања, осталих Министарстава и удружења као и локалне самоуправе и могућих донатора.

План рада за 2021. годину, сходно потребама и захтевима корисника наших услуга, може бити допуњен новим садржајима и активностима који нису обухваћени овим Планом.

Програми за 2021. годину:

1. Штампање публикација – Важан део издаваштва биће целина коју ће чинити дела завичајних аутора, завичајних библиографија, као и објављивање часописа „Нови Легат – ка уметности свих уметности“, часописа за библиотечко-информациону делатност, културу и књижевност, штампање каталога.
2. Ноћ књига (летња и зимска) – У оквиру ових манифестација Библиотека одобрава попуст од 50% на годишњу чланарину и организује пигодан програм.
3. Ноћ музеја – Организација пригодног програма под слоганом који одређује организатор ове манифестације. У оквиру овог културног

- догађаја посетиоци имају прилику да погледају изложбену поставку, присуствују музичком концерту и књижевној трибини;
4. Дани библиотекарства – У оквиру Дана посвећених библиотекарству, читању и књизи, корисници добијају одређене попусте при упису у Библиотеку.
 5. Дани промоције науке – Обележавају се пригодним програмом за децу, младе и одрасле. Библиотека организује обуку за рад на 3D штампачу и МИКРО:БИТ радионице.
 6. Књижевни сусрети са писцима – На књижевним вечерима, трибинама, предавањима и промоцијама посетиоци се сусрећу са еминентним писцима и ствараоцима, академицима и предавачима.
 7. Научни програми – Посвећени су одређеним областима науке (историја, психологија, медицина...) и на њима се могу чути поучни научно-образовни садржаји.
 8. Културно-уметнички програми – Библиотека се залаже за организацију интерактивних културно-уметничких програма за децу, младе и одрасле особе.
 9. Матичне функције – Организација акредитованих семинара, стручних скупова и предавања за библиотекаре из матичне установе, јавних и школских библиотека из града и Округа.

Програмске активности за 2021. годину:

1. Фото конкурс – Библиотека ће организовати Фото-конкурс на одређену тему са циљем да промовише Библиотеку, књигу и читање, али и уметност фотографије.
2. Конкурс „Књига је свет“ – Циљ је да се код читаоца пробуди жеља за креативним стварањем кроз разне форме изражавања.
3. Конкурс „Упознај мој завичај“ – Промоција града и околине кроз савремене технологије изражавања.
4. Радионице – Бројним радионицама Библиотека ће бити на услуги свим корисницима. Организоваће се литерарне, ликовне и техничке радионице.

Планирани Пројекти за 2021. годину:

1. Реконструкција Завичајног одељења;
2. Уређење портала Библиотеке;
3. Трећи Фестивал дечјег стваралаштва „Уметник из школске клупе“ – Деца и млади често показују тенденцију ка креативности и машти, јер су по својој природи радознала. Испитују свет око себе и експериментишу. Поседују способност да стварају ново и оригинално. Креативни процес подразумева машту, оригиналност и продуктивност, али и решење проблема применом те маште и

знања. Проблем скоро сваког детета је делимичан губитак комуникације са спољашњим светом (родитељима, наставницима, друштвом), као и стварање међугенерацијског јаза који се продубљује свакодневним развитком савремене технологије. Решење смо видели кроз подстицај креативности и стваралачке енергије код деце и младих.

4. Часопис „Нови Легат“ основан је са циљем да унапреди доступност актуелним информацијама, мишљењима и знањима из области библиотечко-информационе делатности, књижевности и културе, као и да отвори нови простор за презентацију и промоцију књижевног, културног и уметничког стваралаштва.
5. Лесковачка проширина стварност – Циљ пројекта је да се употребом савремених дигиталних технологија представи и допринесе очувању лесковачког дијалекта и говора, односно очувању културног наслеђа по коме је Лесковац од увек био препознатљив. Такође, циљеви су и развој савремене мобилне апликације која на јединствен и атрактиван начин, путем проширене стварности, представља и промовише Лесковац, лесковачки дијалекат и говор, као и упознавање шире и стручне јавности са мобилном апликацијом проширене стварности која представља и промовише Лесковац, лесковачки дијалекат и говор.
6. Аудио књига завичајног одељења – формирање аудио кабинета и стационирање у одговарајуће просторије уз набавку неопходне опреме и софтвера који недостају. За промовисање нових аудио издања, као и доступност свих аудио књига Библиотеке, у оквиру пројекта биће развијена интернет платформа и реализовано промовисање аудио књига путем свих канала комуникације Библиотеке. Додатно, биће покренут аудио журнал, којим бисмо слепе и слабовиде кориснике једанпут месечно обавештавали о нашим активностима.
7. Реновирање Дечјег одељења - друга фаза
8. 3D опрема – Развој капацитета Народне библиотеке у Лесковцу за реализацију научно-истраживачких и едукативних програма који подстичу младе да кроз 3Д пројекте развијају иновације које задовољавају опште и специфичне потребе грађана, тако и заједнице.
9. Откуп уметничких дела – Путем Конкурса које расписује ресорно Министарство, уз подршку града, Библиотека тежи ка томе да обогати своју уметничку збирку новим уметничким делима. Дела ће бити представљена јавности у оквиру изложбеног простора установе и дигитализована.
10. Дигитална обука за презентацију завичајне грађе;

11. Припрема проектне документације за пројектовање и изградњу зграде нове библиотеке;
12. Ризница успомена - временска капсула.
13. Предлог за пројекат под називом „Библио студио стрим“. Циљ пројекта је да се забележе, дигитализују и архивирају сви догађаји у високој резолуцији фото и видео формата. Таква архива биће од великог културног и научног значаја за наш град и као таква увек ће представљати сведочанство једног времена.

Унапређење библиотечких услуга води се максимом да је Библиотека озбиљна културно-информативна установа са квалитетном услугом, спремна да покрива потребе својих читалаца и свих грађана.

Својим програмским садржајима високих естетских вредности Библиотека проширује погледе читалаца, тежећи ка томе да испуни своју мисију и буде у функцији културног живота заједнице, личног, социјалног и професионалног развоја грађана.

**ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2021.ГОД.
Народне библиотеке "Радоје Домановић" у Лесковцу**

ПЛАНИРАНИ ПРИХОДИ

Ред.бр.	Економска класиф.	Опис	Буџет Града	Сопствени приходи	Остали приходи	Укупно
1.	791100	Приходи од буџета Града	46,253.000			46,253.000
2.	791111	Приходи за матичне ф-је			318.000	318.000
3.	791112	Минист. Пројекти			21,030.000	21,030.000
4.	791113	Нац.сл. зап. -Јавни радови			1,000.000	1.000.000
5.	742301	Сопствени приходи		520.000		520.000
		Укупни приходи:	46,253.000	520.000	22,348.000	69,121.000

ПЛАНИРАНИ РАСХОДИ

Ред.бр.	Економска класиф.	Опис	Буџет Града	Сопствени приходи	Остали приходи	Укупно
1.	411000	Плате,додаци и нак. запосл.	28,520.000			28,520.000
	411111	Плате и додаци запослених	26,300.000			26,300.000
	411115	Додатак за минули рад	2,220.000			2,220.000
2.	412000	Социјални доприноси	4,781.000			4,781.000
	412111	Доприноси за ПИО	3,281.000			3,281.000
	412211	Доприноси за здрав. осиг.	1,500.000			1,500.000
3.	413000	Накнаде у натури	700.000			700.000
	413142	Поклони за децу	70.000			70.000
	413151	Месечне карте за превоз	630.000			630.000
4.	414000	Социјална давања запосл.	600.000			600.000
	414314	Помоћ за смртни случај	300.000			300.000
	414411	Помоћ запос. за лечење	300.000			300.000
5.	415000	Накнада трошкова за запос.	450.000	60.000		510.000
	415112	Накнада трошкова за запос.	450.000	60.000		510.000
6.	416000	Награде запосленима	1,700.000			1,700.000
	416111	Јубиларне награде	1,700.000			1,700.000
7.	421000	Стални трошкови	2.800.000	60.000	2,000.000	4,860.000
	421111	Трошкови платног промета	90.000	20.000		110.000
	421211	Електрична енергија	550.000			550.000
	421223	Дрва за огрев	250.000			250.000
	421225	Централно грејање	1,300.000			1.300.000
	421311	Вода и канализација	120.000			120.000
	421322	Димњачарске услуге	10.000			10.000
	421324	Одвоз смећа	170.000			170.000
	421411	Телефонски рачуни	50.000			50.000

	Економска класиф.	Опис	Буџет Града	Сопствени приходи	Остали приходи	Укупно
	421412	Интернет	50.000			50.000
	421414	Мобилни телефон		30.000		30.000
	421422	Поштанске услуге		10.000		10.000
	421513	Трошкови осигурања	110.000			110.000
	421611	Трошкови закупа	100.000		2,000.000	2,100.000
8.	422000	Трошкови путовања	100.000	150.000	210.000	460.000
	422100	Трошкови сл.пут. у земљи	100.000	150.000	210.000	460.000
9.	423000	Услуге по уговору	3.950.000		2,580.000	6,530.000
	423191	Адм.послови-поврем. посл.	1,650.000		1.000.000	2,650.000
	423291	Остале компјутерске услуге	300.000			300.000
	423311	Усл.образ.и усавр.запос.	60.000		100.000	160.000
	423413	Ус.штампања публикација	650.000		700.000	1,350.000
	423421	Услуге информисања	150.000			150.000
	423711	Репрезентација	300.000		100.000	400.000
	423911	Остале опште услуге	840.000		680.000	1.520.000
10.	424000	Специјализ. услуге	250.000			250.000
	424221	Услуге културе	150.000			150.000
	424911	Остале специј. услуге	100.000			100.000
11.	425000	Текуће попр. и одржавање	472.000		6,800.000	7,272.000
	425100	Текуће поп. и одр.објекта	322.000		6,800.000	7,122.000
	425200	Текуће поп. и одр. опреме	150.000			150.000
12.	426000	Материјал	630.000	30.000	508.000	1,168.00
	426111	Канцеларијски материјал	210.000		16.000	226.000
	426621	Матер.за културу				

			50.000			50.000
	426812	Матер.за одрж. хигијене	120.000			120.000
	426911	Матер. за посебне намене	250.000	30.000	492.000	772.000
13.	482000	Порези, обавезне таксе	100.000	20,000		120.000
	482200	Таксе	100.000	20,000		120.000
14.	483000	Нов. казне и изврш. по реш.	100.000			100.000
	483111	Нов. казне и изврш. по реш.	100.000			100.000
15.	511000	Зграде и грађ. објекти	200.000		2,000.000	2,200.000
	511451	Пројектна документација	200.000		2,000.000	2,200.000
	512000	Машине и опрема	100.000		7,450.000	7,550.000
16.	512200	Административна опрема	100.000		7,450.000	7,550.000
	515000	Нематеријална имовина	800.000	200.000	800.000	1,800.000
17.	515100	Нематеријална имовина - књиге и умет. Дела	800.000	200.000	800.000	1,800.000
		Укупни расходи:	46,253.000	520.000	22,348.000	69,121.000

Датум:

Весна Илић, директор

